

Her kan museumsgjester delta i bønn

I sommer har Museum Stavanger bønn og pilegrimsvandring som del av programmet ved Utstein kloster.

Middelalderklosteret Utstein ligger idyllisk til i kulturlandskapet på Mosterøy, 30 minutter med bil fra Stavanger. Like ved ligger Utstein Pilegrimsgård, som har inngått samarbeid med museet. Foto: Elisabeth Tønnesen / MUST

Av Sara J. Høgestøl

KULTUR

30 juli 2020

– For oss er det et privilegium å bli spurt om å bidra med noe åndelig i museets program. Det oppleves ganske unikt, sier Arvid Kaspersen, som er daglig leder ved Utstein Pilegrimsgård.

Hver dag i sommer kan besøkende til Utstein kloster delta i bønn og små pilegrimsvandringer i regi av pilegrimsgården. Det snart 1.000 år gamle klosteret på Mosterøy i Rennesøy kommune drives av Museum Stavanger.

Daglig bønn

Retreatstedet Utstein Pilegrimsgård ligger like ved klosteret og definerer seg som et senter for stillhet, bønn og åndelig veiledning. Hver dag holder frivillige ved gården en kort middagsbønn. I tillegg tilbys en enkel pilegrimsvandring inne i klosterkirka.

Kaspersen er ikke i tvil om at synet på åndelighet og det religiøse har endret seg de siste årene.

– Det har skjedd en holdningsendring i samfunnet siden 1970 og 80-tallet. Den åndelige eller sjelelige dimensjonen blir i dag sett på som noe alle har behov for. Det er blitt større aksept for at det åndelige og eksistensielle er en del av den menneskelige helheten.

Satt i bås

Vårt Land skrev lørdag om formidling av kristen arv ved norske museer. En av utfordringene som blir løftet frem er hvorvidt museene klarer å gjøre middelalderkunsten relevant i vår egen tid.

– *Kan tilbudet være en måte å gjøre den religiøse kulturarven levende på?*

– En spennende tanke, svarer avdelingsdirektør Inge Eikeland ved Museum Stavanger.

Eikeland peker på at museet har som samfunnsoppdrag å formidle den norske kulturarven, og at kristendommen er en viktig del av den.

– Det er kanskje ikke så politisk korrekt å vektlegge det kristne. Du risikerer å bli satt i bås som dømmende overfor andre kultur- og trosuttrykk. Men den sjansen må vi tørre å ta, sier han.

– *Er det viktig for dere å skille museumsformidling fra aktiv trosutøvelse?*

– Ja, det handler om rollefordeling. Vi kan tilby lokale og formidle kulturarv, men å forkynne er ikke vår jobb. Pilegrimsgården har på sin side sagt at de ikke går inn i hva de som deltar i tilbudet legger i det.

Destinasjon Utstein

Pilegrimsbønnen i klosteret inngår i et større samarbeid mellom blant annet Stavanger kommune, Museum Stavanger, Utstein klosterhotell og Utstein pilegrimsgård. «Visit Utstein» og tar sikte på å utvikle Utstein som turistmål gjennom natur, kultur og lokal mat.

Eikeland sier ideen om bønn i museets åpningstid ble til i dialog med pilegrimsgården.

– Vi har allerede kirka inne i vårt anlegg, så det følte naturlig å ha noe religiøst på programmet.

Publikum som deltar i det åndelige programmer betaler vanlig inngangsbillett til museet.

Korona-effekt

Eikeland peker på at et åndelig tilbud kanskje har ekstra gjenklang i år. Koronaepidemien har hindret folk i å reise og oppsøke den meditative stemningen i de katolske kirkene i land som Italia og Spania.

Han forteller at besøkstallene ved Utstein kloster har vært gode i sommer, koronaepidemien tatt i betraktning.

– Vi har hatt 30 til 100 besøkende hver eneste dag.

Eikeland tror antallet besøkende hadde vært lavere uten pilegrimsprogrammet. Tall fra museet viser at det i juli i fjor i alt kom 2.755 til Utstein kloster. Hittil i juli (per 27. juli) har det vært 2.519.

Til sammenligning var det i alt 20.945 besøkende til klosteret i hele 2019. Så langt i år har det kun vært 4.349.

«Vinn-vinn»

Utstein pilegrimsgård opplever også stor interesse for tilbudet ved klosteret. Mange deltar aktivt gjennom å tenne lys og legge ned steiner. Enkelte har også bedt om samtaler om tro og tvil med de frivillige.

– Vi kjenner ikke bakgrunnen til gjestene som kommer til oss, men flere virker ukjente med det kirkelige. Mange tar også turen bort til pilegrimsgården, og tilbakemeldingene de gir til oss er positive, sier Kaspersen.

Han forteller om travle tider for staben.

– Det gleder oss. Vi har betydelig flere sommerturister enn vanlig. Jeg har kalt inn ekstra mannskap med frivillige noen dager.

Eikeland peker på at det at pilegrimsgården stiller med sitt apparat av frivillige letter arbeidet for museet, som ikke trenger å ansette noen for å gjøre jobben.

– Det er vinn-vinn for oss begge.

Tro i jubileumsåret

I lørdagens Vårt Land uttalte kulturhistoriker og teolog Arne Bugge Amundsen at [mange museer mangler spesialkompetanse på religion.](#)

Eikeland sier museet i Stavanger har den religiøse historien som del av sin handlingsplan.

– Vi har ikke folk i egen stab med tung religionsfaglig bakgrunn, men vi opplever at det er både kompetanse og interesse for å formidle religion som del av historien vår.

Frem mot byjubileet i 2025 jobbet museet blant annet med utstillingen Den religiøse byen. Her presenteres Stavangers tilknytning til tro og religion fra dannelsen av byen og helt opp til i dag.

Utstein kloster

- Utstein kloster på Mosterøy er Norges eneste bevarte middelalderkloster.
- Historiske kilder forteller at Harald Hårfagre hadde kongsgården sin her. Klosteret ble bygd fra 1260-årene. Var kloster for augustinermunke i middelalderen og fogdegård på 1700-tallet.
- Forvaltes av Museum Stavanger, som tilbyr konserter og publikumsarrangementer.
- Fra 21. juni til 20. august arrangerer Utstein Pilegrimsgård pilegrimsbønn i klosteret.
- Utstein pilegrimsgård ligger 700 meter fra Utstein kloster.